

Naar een schone en circulaire industrie

Delft, 29 augustus 2025

Betreft: CE Delft inbreng voor het rondetafelgesprek 'Integrale visie op de toekomst van de Nederlandse industrie richting 2050' van 4 september 2025

Van: Bettina Kampman, CE Delft

Meer en beter beleid nodig voor de industrie

Een transitie naar een schone en circulaire industrie is nodig om de klimaatdoelen te halen, om een innovatieve, veerkrachtige en toekomstbestendige economie te bouwen én om onze afhankelijkheid van andere landen te verkleinen. Daarvoor zijn in elk geval nodig:

- Beleid waardoor duurzame productie winstgevend wordt. Productie op basis van fossiele grondstoffen is nu nog vaak de goedkoopste optie, waardoor investeringen in duurzaam niet lonen.
- Helder en stabiel beleid, met langetermijndoelen. Vanwege die vaak lange terugverdientijden van grote investeringen hebben bedrijven en financiers groot belang bij stabiel langetermijnbeleid.

Introductie

De industrie van de toekomst ziet er anders uit dan die van nu. Daar zijn een aantal redenen voor, zoals de veranderende concurrentiepositie van Nederland door mondiale ontwikkelingen, een veranderende energiemarkt door de sterke groei van hernieuwbare elektriciteit en het Europese en Nederlandse klimaatbeleid. Bovendien groeit de zorg over onze afhankelijkheid van de import van schaarse grondstoffen en materialen.

De transitie komt nog niet op gang

De grote uitdaging nu is dat de omslag naar de industrie van de toekomst in relatief korte tijd moet worden gemaakt. Op dit moment zien we echter dat plannen voor grootschalige investeringen in schone en circulaire productie stranden op gebrek aan een duidelijke businesscase en aantrekkelijke marktvooruitzichten. Investeringen moeten tenslotte worden terugverdiend over langere termijn, zeker 10-15 jaar. Daarnaast heeft een schone en circulaire industrie grote hoeveelheden duurzame energie en grondstoffen nodig, maar is de toekomstige beschikbaarheid daarvan nog onzeker. Bedrijven lopen ook tegen andere praktische belemmeringen aan, zoals langdurige vergunningverlening of beperkte beschikbaarheid van fysieke- en milieuruimte.

Welke politieke keuzes zijn nodig om de transitie te versnellen?

Om de Nederlandse industrie toekomstbestendig te maken is continuering van klimaat- en energiebeleid nodig, maar daarnaast is er ook grote behoefte aan beleid dat zorgt voor een circulaire economie. Daarvoor willen wij graag de volgende punten benadrukken:

1. Creëer vraag naar duurzame producten

Dit vergt vooral inzet op Europees niveau. Creëer ketennormen zoals een bijmengverplichting voor duurzame grondstoffen en CO₂-footprinteisen in Ecodesign-regelgeving. Versterk het EU Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) om de industrie te beschermen tegen producenten buiten de EU die niet verduurzamen. Nationaal kan grootschalig duurzaam inkopen door overheden vraag naar duurzame producten creëren en koplopers ondersteunen.

2. Faciliteer de transitie voor bestaande bedrijven

Faciliteer bestaande bedrijven, industriële ketens en clusters die concrete stappen willen zetten richting klimaatneutraal en circulair. Denk aan beleid gericht op het versneld oplossen van netcongestie, verdere groei van hernieuwbaar vermogen (anticiperend op de toekomstige groei van vraag naar hernieuwbare energie- en grondstoffen), creëren van infrastructuur voor groene waterstof, etc.

3. Versterk financiële ondersteuning voor duurzame productie

Investeren in iets nieuws is vaak duurder en risicovoller dan doorgaan met bestaande assets, ook als de vooruitzichten voor de duurzame route op de lange termijn gunstig zijn. Er is dan ook een grote behoefte aan financiële ondersteuning van bedrijven die willen verduurzamen. Behoud daarvoor de nationale en Europese financiële regelingen (subsidies, garantiestellingen, etc.) en overweeg verdere uitbreiding van deze fondsen.

4. Activeer lokale overheden

Spoor lokale en regionale overheden aan om fysieke ruimte te creëren voor nieuwe, duurzame industrie en bedrijvigheid. Hierbij kan worden gedacht aan ruimtelijke inpassing van energie-infrastructuur en nieuwe duurzame bedrijven, en voor de opschaling van nieuwe technologie (van R&D naar pilot- en demo-schaal).

Keuzes maken betekent ook dat sommige bedrijven of sectoren geen of minder overheidssteun krijgen. Bijvoorbeeld omdat de bedrijven geen traject voor verduurzaming op de lange termijn willen aangaan, of omdat de vraag naar bepaalde producten in de toekomst gaat afnemen. Dat doet pijn, en kan negatieve effecten hebben op economie en werkgelegenheid. Desondanks is het belangrijk om de focus te verleggen van wat er was, naar wat er gaat komen. Dat is niet alleen nodig voor de klimaat- en circulariteitsdoelen, maar ook economisch verstandig beleid.

Relevante rapporten van CE Delft (selectie)

- [Maatschappelijke waarde sectoren - CE Delft](#) (2025).
De resultaten laten zien dat er grote verschillen zijn tussen sectoren en hun economische bijdrage, afgezet tegen hun energieverbruik, landgebruik, emissies en veroorzaakte milieukosten.
- [Levensduurverlenging loont - CE Delft](#) (2025).
Deze studie laat zien dat het opschalen van refurbishment en reparatie zowel economische als milieukundige voordelen geeft.
- [Impactanalyse Klimaatplan 2025-2035. Effecten op economie en brede welvaart - CE Delft](#) (2025).
Dit onderzoek geeft inzicht in de gevolgen van het Klimaatplan voor huishoudens, bedrijven, economie, brede welvaart en werkgelegenheid. De studie laat daarbij ook zien dat beleid gericht op een circulaire economie leidt tot besparingen in klimaatbeleid, onder andere door een lagere investeringsbehoefte in het energiesysteem.
- [Effectbeoordeling Nationale Programma Circulaire Economie - CE Delft](#) (2024).
In deze studie zijn de te verwachten effecten van het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030 (NPCE) in beeld gebracht.
- [Analyse toekomstplannen Tata Steel - CE Delft](#) (2024).
Een vergelijking van twee verduurzamingsplannen voor staalproductie bij Tata Steel Nederland, op effecten voor de gezondheid, klimaat en prijs van de staalproductie.
- [Verkenning van een fossielvrije industrie. Productie binnen het carbonbudget - CE Delft](#) (2023).
Een analyse van hoe een fossielvrije Nederlandse industrie er in 2037 uit zou kunnen zien. De industrie is dan volledig gebaseerd op hernieuwbare energie, en maakt gebruik van secundaire grondstoffen uit recycling, en duurzame bio- en synthetische grondstoffen.